

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

17. september 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — telekommunikationsnet og -tjenester — direktiv 2002/19/EF, 2002/20/EF, 2002/21/EF og 2002/22/EF — fri bevægelighed for terminaludstyr til jordbaseret mobil telekommunikation — direktiv 1999/5/EF — gebyr for brug af udstyret — generel tilladelse eller brugslicens — abonnementsaftale, der gælder som en generel tilladelse eller en licens — forskellig behandling af brugere med eller uden abonnementsaftale«

I sag C-416/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Commissione tributaria regionale di Mestre-Venezia (den regionale skattekommission i Mestre-Venezia, Italien) ved afgørelse af 8. august 2014, indgået til Domstolen den 3. september 2014, i sagen:

Fratelli De Pra SpA,

SAIV SpA

mod

Agenzia Entrate - Direzione Provinciale Ufficio Controlli Belluno

Agenzia Entrate - Direzione Provinciale Ufficio Controlli Vicenza,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Ó Caoimh, og dommerne C. Toader og C.G. Fernlund (refererende dommer),

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Fratelli De Pra SpA og SAIV SpA ved avvocati C. Toniolo, C. Basso og G. Toniolo

* Processprog: italiensk.

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato S. Varone

— Europa-Kommissionen ved G. Braga da Cruz, L. Nicolae og D. Recchia, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/5/EF af 9. marts 1999 om radio- og teleterminaludstyr samt gensidig anerkendelse af udstyrets overensstemmelse (EFT L 91, s. 10), særligt dette direktivs artikel 8, af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/19/EF af 7. marts 2002 om adgang til og samtrafik mellem elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter (adgangsdirektivet) (EFT L 108, s. 7), af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) (EFT L 108, s. 21), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/140/EF af 25. november 2009 (EUT L 337, s. 37, herefter »direktiv 2002/20«), af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108, s. 33) og af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet) (EFT L 108, s. 51), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/136/EF af 25. november 2009 (EUT L 337, 11, herefter »direktiv 2002/22«).
- 2 Denne anmodning er indgivet inden for rammerne af to tvister mellem dels Fratelli De Pra SpA (herefter »De Pra«) og Agenzia Entrate - Direzione Provinciale Ufficio Controlli Belluno (skatteforvaltningen – provinsdirektoratet i Belluno), dels SAIV SpA (herefter »SAIV«) og Agenzia Entrate - Direzione Provinciale Ufficio Controlli Vicenza (skatteforvaltningen – provinsdirektoratet i Vicenza) vedrørende disse skattemyndigheders afslag på anmodningerne om tilbagebetaling af det statslige bevillingsgebyr (herefter »SBG«), som De Pra og SAIV har betalt i henhold til abonnementsaftaler om en mobiltelefonitjeneste.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 1999/5

- 3 Det angives i 32. betragtning til direktiv 1999/5, at »der bør være fri bevægelighed for radio- og teleterminaludstyr, der opfylder de relevante væsentlige krav; sådant udstyr bør kunne tages i brug i overensstemmelse med sit formål; ibrugtagning kan være betinget af, at der er givet tilladelse til at bruge frekvensbåndet og til at stille den pågældende tjeneste til rådighed«.
- 4 Dette direktivs artikel 1, stk. 1 og 4, bestemmer følgende:

»1. I dette direktiv fastlægges forskriftsrammerne for markedsføring, fri bevægelighed og ibrugtagning i Fællesskabet af radioudstyr og teleterminaludstyr.

[...]

4. Dette direktiv finder ikke anvendelse på udstyr, der er nævnt i bilag I.«

5 Nævnte direktivs artikel 8, stk. 1, fastsætter følgende:

»Medlemsstaterne må ikke forbyde, begrænse eller hindre markedsføring eller ibrugtagning på deres område af apparatur, som er forsynet med [...] CE-mærkning.«

Direktiv 2002/19

6 Direktiv 2002/19 fastlægger ifølge sin artikel 1 harmoniserede regler for, hvordan medlemsstaterne kan regulere adgang til og samtrafik mellem elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter. Direktivet omhandler forholdene mellem leverandører af net og tjenester. Det fastlægger rettigheder og pligter for udbydere og for virksomheder, der anmoder om samtrafik og/eller adgang til deres net eller tilhørende faciliteter.

Direktiv 2002/20

7 Artikel 2 i direktiv 2002/20 definerer en »generel tilladelse« som »retlige rammer, der er fastsat af medlemsstaten, og som sikrer ret til at udbyde elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester, samt opstiller sektorspecifikke forpligtelser, der, i medfør af dette direktiv, kan gælde alle eller specifikke typer elektroniske kommunikationsnet og -tjenester«.

8 Dette direktivs artikel 12, som har overskriften »Administrationsgebyrer«, bestemmer i stk. 1, litra a), følgende:

»Administrationsgebyrer, som afkræves virksomheder, der udbyder en tjeneste eller et net i henhold til den generelle tilladelse, eller som har fået tildelt brugsrettigheder,

a) må i alt kun dække de administrationsomkostninger, der påløber som led i administration, kontrol og gennemførelse af den generelle tilladelsesordning, brugsrettigheder og særlige forpligtelser, jf. artikel 6, stk. 2, som kan omfatte udgifter til internationalt samarbejde, harmonisering og standardisering, markedsanalyse, overensstemmelsesovervågning og anden markedskontrol, samt lovgivningsarbejde vedrørende udarbejdelse og gennemførelse af sekundær ret og administrative afgørelser, såsom afgørelser om adgang og samtrafik, [...]«

Direktiv 2002/22

9 Ifølge artikel 1, stk. 1, i direktiv 2002/22 vedrører dette direktiv udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester til slutbrugere. Formålet er [...] navnlig at sikre, at tjenester af høj kvalitet er offentlig tilgængelige i hele Den Europæiske Union.

10 Ifølge artikel 1, stk. 2, i direktiv 2002/22 fastlægger dette direktiv for at sikre, at der stilles forsyningspligtigheder til rådighed på markeder med fri og åben konkurrence, det minimum af tjenester af en bestemt kvalitet, som alle slutbrugere under hensyn til særlige nationale forhold har adgang til til rimelige priser, uden at det medfører konkurrenceforvridning.

11 Dette direktivs artikel 20, som har overskriften »Kontrakter«, fastsætter i stk. 1, følgende:

»Medlemsstaterne sikrer, at forbrugere og andre slutbrugere, der anmoder herom, når de abonnerer på tjenester, som giver tilslutning til et offentligt kommunikationsnet og/eller offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester, har ret til en kontrakt med en virksomhed eller virksomheder, der leverer sådanne tilslutninger og/eller tjenester. Kontrakten skal på en klar, forståelig og lettilgængelig måde mindst specificere følgende:

[...]«

12 Blandt de oplysninger, der er opregnet i denne artikel 20, stk. 1, fremgår virksomhedens navn og adresse, hvilke tjenester der leveres, nærmere oplysninger om priser og takster, kontraktens varighed samt vilkår for forlængelse og afbrydelse af tjenester og af kontrakten.

Italiensk ret

13 Artikel 1 i decreto del Presidente della Repubblica n. 641, disciplina delle tasse sulle concessioni governative (dekret nr. 641 fra republikkens præsident om regulering af de statslige bevillingsgebyrer), af 26. oktober 1972 (almindeligt tillæg til GURI nr. 292 af 11.11.1972, herefter »det præsidentielle dekret nr. 641/1972«), bestemmer følgende:

»De forvaltningsakter og de andre retsakter, som er opregnet i fortegnelsen i den vedlagte tarifliste, pålægges [SBG] i det omfang og efter den fremgangsmåde, der er angivet i nævnte tarifliste.«

14 Artikel 21 i den vedlagte tarifliste til det præsidentielle dekret nr. 641/1972, i den version, der finder anvendelse på tvisterne i hovedsagerne (herefter »den vedlagte tarifliste«), bestemmer, at enhver »licens eller [ethvert] tilsvarende dokument, der er udstedt med henblik på brug af terminaludstyr til offentlig jordbaseret mobil radiokommunikation, pålægges [SBG] for hver måneds brug«.

15 Følgende angives i fodnote 1 til den vedlagte tariflistes artikel 21:

»Gebyret skal betales for de måneders brug, der er angivet i hver af fakturaerne, sammen med licensafgiften.«

16 Artikel 3 i det ministerielle dekret nr. 33/90 om offentlig jordbaseret mobil radiokommunikationstjeneste bestemmer følgende:

»Det står abonnenten frit for selv at skaffe sig og varetage vedligeholdelsen af brugerterminaludstyret eller at henvende sig til SIP (Società italiana per l'esercizio telefonico). Det påhviler det koncessionshavende selskab SIP at udfærdige et dokument til brugeren, der bekræfter dennes stilling som abonnent på tjenesten. Dette dokument, der i alle henseender gælder som radiolicens, skal indeholde oplysninger om, hvilken type terminalapparat der anvendes, og godkendelsen af dette, og skal af abonnenten fremlægges for den offentlige myndighed på begæring af denne sidstnævnte.«

17 Artikel 8 i lovgivningsdekret nr. 269/2001, der har til formål at gennemføre direktiv 1999/5, er affattet således:

»Markedsføring og ibrugtagning af apparatur, som er forsynet med CE-mærkning, der bekræfter apparaturets overensstemmelse med bestemmelserne i nærværende dekret, må ikke forbydes, begrænses eller på anden måde hindres.«

18 Artikel 160 i decreto legislativo n. 259 – Codice delle comunicazioni elettroniche (lovgivningsdekret nr. 259 om indførelse af lov om elektronisk kommunikation) af 1. august 2003 (almindeligt tillæg til GURI nr. 214 af 15.9.2003), har følgende ordlyd:

»1. For hver radiostation, der er omfattet af en driftstilladelse, skal den særlige licens, der er udstedt af ministeriet, opbevares.

2. For modtagestationer af radiospredningstjenester fungerer abonnementet som licens.«

19 Artikel 2, stk. 4, i lovdekret nr. 4/2014, ophøjet til lov nr. 50/2014, fastsætter følgende:

»For så vidt angår artikel 21 i den vedlagte tarifliste til [det præsidentielle dekret nr. 641/1972] skal bestemmelserne i artikel 160 i [lovgivningsdekret nr. 259/2003] fortolkes således, at der ved radiostation ligeledes forstås terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation.«

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

20 De Pra og SAIV har over for henholdsvis skatteforvaltningen – provinsdirektoratet i Belluno og skatteforvaltningen – provinsdirektoratet i Vicenza fremsat anmodning om tilbagebetaling af de beløb, som de har betalt i SBG. De Pra og SAIV har hver især anlagt sag ved den regionale skattekommission i Mestre-Venezia til prøvelse af disse skattemyndigheders afslag.

21 Til støtte for disse søgsmål har de to selskaber gjort gældende, at princippet om fri bevægelighed for og ibrugtagning af terminalapparatur, der er fastslået i direktiv 1999/5, er uforeneligt med en administrativ foranstaltning som den generelle tilladelse eller den licens, som er fastsat i den italienske lovgivning. Selskaberne er af den opfattelse, at SBG bør anses for en afgift, og har anført, at de – eftersom den afgiftsudløsende omstændighed ikke er indtrådt – er berettiget til tilbagebetaling af de i form af dette gebyr betalte beløb.

22 Selv om den forelæggende ret i sin forelæggelsesafgørelse har henvist til kendelser Agricola Esposito (C-492/09, EU:C:2010:766) og Umbra Packaging (C-355/13, EU:C:2013:867), der vedrører et gebyr som SBG, er den dog af den opfattelse, at der siden afsigelsen af disse kendelser er indtrådt nye omstændigheder, og at disse kendelser ikke giver den grundlag for at afgøre de tvister, som er blevet indbragt for den. Den har i den forbindelse anført de følgende tre omstændigheder.

23 For det første har Domstolen ikke i disse kendelser taget stilling til, hvorvidt et gebyr som SBG er foreneligt med direktiv 1999/5.

24 For det andet vedtog den italienske stat artikel 2, stk. 4, i lovdekret nr. 4/2014, ophøjet til lov nr. 50/2014, efter de nævnte kendelser.

25 For det tredje fastslog Corte suprema di cassazione (Italiens øverste appeldomstol), som var sat i udvidet sammensætning, ved afgørelse af 2. maj 2014 – og følgelig ligeledes efter disse kendelser – at direktiv 1999/5 ikke havde forrang for de af De Pra og SAIV anførte direktiver 2002/19, 2002/20, 2002/21 og 2002/22 (herefter under ét »netværksdirektiverne«), og at en generel tilladelse eller en licens som omhandlet i direktiv 2002/20 derfor var nødvendig for brugen af det omhandlede terminaludstyr.

26 Under disse omstændigheder har den regionale skattekommission i Mestre-Venezia besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er den nationale lovgivning vedrørende terminaludstyr til den jordbaserede mobile radiotjeneste, navnlig

- artikel 2, stk. 4, i lovdekret nr. 4/2014, ophøjet til lov nr. 50/2014, sammenholdt med
- artikel 160 i [lovgivningsdekret] nr. 259/2003 og
- artikel 21 i [den vedlagte tarifliste],

som ved at sidestille terminaludstyr med radiostationer forpligter brugeren til at opnå en generel tilladelse og en radiolicens, der danner grundlaget for opkrævning af afgiften, forenelig med fællesskabsretten (direktiv 1999/5 samt [netværksdirektiverne])?

Med specifik henvisning til brugen af terminaludstyr er den italienske stats krav om at forpligte brugeren til at opnå en generel tilladelse og en radiolicens, henset til, at omsætning af, fri bevægelighed for og ibrugtagning af terminaludstyret allerede fuldt ud er reguleret af fællesskabsretlige retskilder (direktiv 1999/5), uden at disse fastlægger en generel tilladelse og/eller licens, da forenelig med fællesskabsretten, såfremt det bemærkes, at den generelle tilladelse og licensen kræves i henhold til den nationale lovgivning:

- selv om den generelle tilladelse er en foranstaltning, som ikke berører brugeren af terminaludstyret, men udelukkende de virksomheder, som omfattes af udbuddet af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (artikel 1, 2 og 3 i direktiv 2002/20)
- på trods af, at der stilles krav om myndighedsgodkendelse med hensyn til individuelle rettigheder til brugen af radiofrekvenser og med hensyn til rettighederne til brugen af numre, hvilket udgør situationer uden nogen som helst forbindelse med brug af terminaludstyr
- selv om fællesskabsretten ikke fastsætter nogen pligt til at opnå en generel tilladelse eller en licens for terminaludstyr
- selv om artikel 8 i direktiv 1999/5 fastlægger, at medlemsstaterne »[ikke må] forbyde, begrænse eller hindre markedsføring eller ibrugtagning på deres område af apparatur, som er forsynet med [...] CE-mærkning«
- på trods af den grundlæggende og lovmæssige forskel samt den manglende ensartethed mellem en radiostation og terminaludstyret til den jordbaserede mobile radiotjeneste?

2) Er den nationale lovgivning, navnlig

- artikel 2, stk. 4, i lovdekret nr. 4/2014, ophøjet til lov nr. 50/2014, sammenholdt med
- artikel 160 i [lovgivningsdekret] nr. 259/2003
- artikel 21 i [den vedlagte tarifliste] og
- artikel 3 i ministerielt dekret nr. 33/1990,

i henhold til hvilken

- den af artikel 20 i direktiv 2002/22 omhandlede kontrakt – der indgås mellem operatøren og brugeren til regulering af forretningsforbindelserne mellem på den ene side forbrugere og slutbrugere og på den anden side en eller flere virksomheder, som leverer tilslutningen og de tilknyttede tjenester – »i sig selv« også kan gælde som erstatning for den generelle tilladelse og/eller radiolicens, uden nogen former for indgreb, aktiviteter eller kontrol fra de offentlige myndigheder, og

— kontrakten også skal indeholde oplysningerne vedrørende terminaludstyrets type og den respektive godkendelse (ikke fastlagt i henhold til artikel 8 i direktiv 1999/5),

forenelig med fællesskabsretten (direktiv 1999/5 og direktiv 2002/20, i særdeleshed artikel 20)?

3) Er bestemmelserne i artikel 2, stk. 4, i lovdekret nr. 4/2014, ophøjet til lov nr. 50/2014, sammenholdt med artikel 160 i [lovgivningsdekret] nr. 259/2003 og artikel 21 i [den vedlagte tarifliste], som fastlægger pligten til at opnå en generel tilladelse og den heraf følgende radiolicens for kun en bestemt kategori af brugere, der er indehavere af kontrakter med den formelle betegnelse abonnement, hvorimod der ikke kræves nogen generel tilladelse eller licens af brugere af elektroniske kommunikationstjenester på baggrund af kontrakten, alene fordi den har en anden betegnelse (nemlig taletidskort), da forenelige med den ovennævnte fællesskabsret?

4) Er artikel 8 i direktiv 1999/5 til hinder for en national lovgivning som den i artikel 2, stk. 4, i lovdekret nr. 4/2014, ophøjet til lov nr. 50/2014, artikel 160 i [lovgivningsdekret] nr. 259/2003, og artikel 21 i [den vedlagte tarifliste], som fastsætter

— en administrativ aktivitet med henblik på opnåelse af den generelle tilladelse og radiolicensen samt

— betalingen af en afgift for myndighedsgodkendelse for disse aktiviteter,

eftersom der er tale om adfærd, som kan udgøre en begrænsning af ibrugtagning af, brug af og fri bevægelighed for terminaludstyr?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

27 Med sine tre første spørgsmål har den forelæggende ret spurgt Domstolen, om den italienske lovgivning er forenelig med de EU-retlige regler. Der skal dog erindres om, at det ikke i forbindelse med den præjudicielle procedure tilkommer Domstolen at udtale sig om, hvorvidt bestemmelser i national ret er forenelige med de nævnte regler. Domstolen er derimod beføjet til at forsyne den forelæggende ret med alle under EU-retten henhørende fortolkningsbidrag, som kan gøre det muligt for denne sidstnævnte at vurdere dette spørgsmål om foreneligheden med henblik på bedømmelsen af den sag, der er indbragt for den (jf. dom *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis, samt kendelse *Agricola Esposito*, C-492/09, EU:C:2010:766, præmis 19).

Det første og det fjerde spørgsmål

28 Med sit første og fjerde spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 1999/5, særligt dettes artikel 8, og netværksdirektiverne skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning om pålæggelse af et gebyr såsom SBG, hvorefter brugen af terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation, inden for rammerne af en abonnementsaftale, er underlagt en generel tilladelse eller en licens såvel som betalingen af et sådant gebyr.

29 Domstolen har allerede fastslået i kendelse *Agricola Esposito* (C-492/09, EU:C:2010:766), at to af netværksdirektiverne, nemlig direktiv 2002/20 og 2002/21, ikke var til hinder for et gebyr såsom SBG. Domstolen bekræftede denne analyse i forhold til direktiv 2002/20 i kendelse *Umbra Packaging* (C-355/13, EU:C:2013:867).

- 30 I den foreliggende sag ønsker den forelæggende ret oplyst, hvorvidt direktiv 1999/5 såvel som netværksdirektiverne er til hinder for en national lovgivning som dén, der indfører SBG, idet den i den forbindelse har fremhævet, at denne lovgivning fastlægger en pligt ikke blot til at betale SBG, men navnlig til at indhente en tilladelse fra forvaltningen. Den forelæggende ret har tillige henvist til angivelige ændringer i italiensk ret i forhold til den situation, der forelå på datoen for afsigelsen af disse kendelser.
- 31 Hvad angår disse ændringer, for hvilke der er redegjort i nærværende doms præmis 24 og 25, og som vedrører vedtagelsen af artikel 2, stk. 4, i lovdekret nr. 4/2014, ophøjet til lov nr. 50/2014, og afsigelsen af en afgørelse fra Corte suprema di cassazione, må det imidlertid fastslås, at der er uden betydning for den fortolkning af direktiv 2002/20 og 2002/21, som Domstolen foretog i de omtalte kendelser.
- 32 Det fremgår således af de af den forelæggende ret fremsendte oplysninger, at de ændringer i den italienske retstilstand, som denne ret har henvist til, vedrører fortolkningen af den eksisterende lovgivning og ikke tilføjer nogen ny forpligtelse.

Direktiv 1999/5

- 33 I henhold til 32. betragtning til direktiv 1999/5 har dette direktiv til formål at sikre navnlig den frie bevægelighed for radio- og teleterminaludstyr, der opfylder visse væsentlige krav, som er defineret i dette direktiv. Dette direktiv fastlægger således i medfør af artikel 1 forskriftsrammerne for markedsføring, fri bevægelighed og ibrugtagning i Unionen af navnlig dette udstyr. Det præciseres i samme direktivs artikel 8, som har overskriften »Fri bevægelighed for apparatur«, at medlemsstaterne ikke må forbyde, begrænse eller hindre markedsføring eller ibrugtagning på deres område af apparatur, som er forsynet med den i bilag VII omhandlede CE-mærkning, der angiver, at apparaturet opfylder alle kravene i direktiv 1999/5.
- 34 Den forelæggende ret spørger, om kravet om indhentelse af en tilladelse og om betaling af et gebyr som dét, der er fastsat i den i hovedsagerne omhandlede lovgivning, skaber hindringer, som er i strid med dette direktiv og især dets artikel 8.
- 35 Hvad angår forpligtelsen for slutbrugeren til at indhente en tilladelse skal det bemærkes, at Corte suprema di cassazione ifølge den forelæggende ret har fastslået, at det er den af teleoperatøren tilbudte abonnementsaftale, der udgør det retlige grundlag, og som giver denne bruger mulighed for at bruge terminaludstyret og i alle henseender erstatter den licens, der kaldes »radiolicens«. Det fremgår af det andet præjudicielle spørgsmål, at denne aftale i sig selv kan gælde som erstatning for den generelle tilladelse og/eller radiolicens, uden nogen former for indgreb, aktiviteter eller kontrol fra myndighederne.
- 36 De Pra og SAIV har i deres skriftlige indlæg på tilsvarende vis angivet, at den nationale lovgiver har skabt en retlig fiktion i den ene hensigt at opretholde en afgiftsudløsende omstændighed i forhold til opkrævningen af SBG ved indgåelse af abonnementsaftaler om en mobiltelefonitjeneste. De to selskaber har fremhævet, at forvaltningen ikke gennemførte nogen særlig handling i dette øjemed.
- 37 Der kræves således tilsyneladende ikke nogen godkendelsehandling eller blot noget dokument udstedt af forvaltningen, idet abonnementsaftalen gælder som tilladelse eller radiolicens og fungerer som afgiftsudløsende omstændighed for SBG.
- 38 Såfremt dette er tilfældet – hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve – fordrer en sådan lovgivning ikke noget indgreb fra forvaltningen, der kan skabe en hindring for den frie bevægelighed for dette udstyr og tilsidesætte direktiv 1999/5.

- 39 Hvad dernæst angår pålæggelsen af et gebyr såsom SBG finder dette ikke anvendelse på terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation, men på abonnementsaftaler, der er indgået med henblik på brug af dette udstyr. Det må konstateres, at et sådant gebyr ikke hæmmer salget af det nævnte terminaludstyr, hvilket kan sælges uden forpligtelse til at indgå en abonnementsaftale i Italien, og under alle omstændigheder ikke i højere grad finder anvendelse på terminaludstyr fra andre medlemsstater, således at det heller ikke udgør en hindring for den frie bevægelighed for dette udstyr.

Netværksdirektiverne

- 40 Hvad for det første angår direktiv 2002/20 og 2002/21 skal det først bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at de ikke finder anvendelse på et gebyr som SBG, der vedrører brugen af terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation. Domstolen har således vurderet, at beregningsgrundlaget for et sådant gebyr ikke er udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, og at en abonnents private brug af en mobiltelefonitjeneste ikke forudsætter levering af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester som omhandlet i direktiv 2002/20 (kendelse Agricola Esposito, C-492/09, EU:C:2010:766, præmis 35). Domstolen har i øvrigt fastslået, at direktiv 2002/21 ikke finder anvendelse på udstyr, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 1999/5, som vedrører brug af teleterminaludstyr beregnet til privat anvendelse, herunder mobiltelefoner (kendelse Agricola Esposito, C-492/09, EU:C:2010:766, præmis 42).
- 41 Det skal dernæst tilføjes, at De Pra og SAIV's argument om, at et gebyr som SBG er i modstrid med artikel 12 i direktiv 2002/20 derved, at det ikke er et administrationsgebyr med karakter af vederlag, der kun tilsigter at dække administrationsomkostningerne i forbindelse med udstedelsen, forvaltningen, kontrollen og gennemførelsen af den gældende generelle tilladelsesordning, ikke kan tiltrædes. Domstolen har således tidligere fastslået, at en afgift, hvor den afgiftsudløsende begivenhed ikke er knyttet til proceduren for den generelle tilladelse, som giver adgang til markedet for elektroniske kommunikationstjenester, men til brugen af mobiltelefonitjenester, som udbydes af operatørerne, og som i sidste ende betales af brugeren af disse tjenester, ikke henhører under anvendelsesområdet for denne artikel 12 (jf. dom Vodafone Malta og Mobisile Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, præmis 25 og 29).
- 42 Hvad endelig angår forpligtelsen til at indhente en generel tilladelse – der ikke er fastsat i direktiv 2002/20, og som kunne være i strid med dette – må det konstateres, at en generel tilladelse som den i hovedsagerne omhandlede, med hvilken abonnementsaftalen sidestilles, således som det fremgår af nærværende doms præmis 35-37 alene tilsigter at fungere som afgiftsudløsende omstændighed for SBG. Den har følgelig ikke til formål at tillade levering af netværkstjenester og er ikke i strid med de forpligtelser, der udspringer af dette direktiv.
- 43 Hvad for det andet angår direktiv 2002/19 og 2002/22 skal det fastslås, at direktiv 2002/19 i henhold til sin artikel 1 fastlægger harmoniserede regler for adgang til og samtrafik mellem elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter. Dette direktiv vedrører forholdene mellem leverandører af net og ikke slutbrugernes anvendelse af mobiltelefoner.
- 44 Direktiv 2002/22 vedrører i henhold til sin artikel 1 udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester til slutbrugere. Dette direktiv har til formål at sikre, at tjenester af høj kvalitet er offentligt tilgængelige i hele Unionen. Hvad angår levering af forsyningspligtigheder fastlægger direktivet det minimum af tjenester af en bestemt kvalitet, som alle slutbrugere under hensyn til særlige nationale forhold har adgang til til rimelige priser, uden at det medfører konkurrenceforvridning.
- 45 Dette direktiv fastsætter således minimumsstandarder og forbyder ikke anvendelsen af andre foranstaltninger, navnlig af afgiftsmæssig karakter, som er uden indvirkning på disse standarder.

- 46 Følgelig skal det første og det fjerde spørgsmål besvares med, at direktiv 1999/5, særligt dets artikel 8, og netværksdirektiverne skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en national lovgivning om pålæggelse af et gebyr såsom SBG, hvorefter brugen af terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation, inden for rammerne af en abonnementsaftale, er underlagt en generel tilladelse eller en licens såvel som betalingen af et sådant gebyr, eftersom abonnementsaftalen i sig selv gælder som licens eller generel tilladelse, og der derfor ikke i den forbindelse kræves noget indgreb fra forvaltningens side.

Det andet spørgsmål

- 47 Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 20 i direktiv 2002/22 og artikel 8 i direktiv 1999/5 skal fortolkes således, at de – med henblik på pålæggelsen af et gebyr såsom SBG – er til hinder for, at en abonnementsaftale om en mobiltelefonitjeneste, som i øvrigt skal præcisere den pågældende type terminaludstyr og den godkendelse, som den er omfattet af, sidestilles med en generel tilladelse eller en radiolicens.
- 48 Hvad for det første angår sidestillingen af en sådan abonnementsaftale med en generel tilladelse eller en radiolicens – med henblik på pålæggelsen af et gebyr såsom SBG – er det tilstrækkeligt at bemærke, at direktiv 2002/22 vedrører udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester til slutbrugere, og at det ikke regulerer pålæggelsen af et gebyr som det i hovedsagerne omhandlede. Det følger heraf, at dette direktiv ikke er til hinder for, at den nationale lovgiver fastsætter, at den afgiftsudløsende omstændighed for dette gebyr er den abonnementsaftale, der indgås mellem udbyderen af mobiltelefonitjenester og brugeren af terminaludstyr, og at denne aftale sidestilles med den generelle tilladelse, der er omfattet af det nævnte gebyr.
- 49 Hvad dernæst angår indholdet af denne abonnementsaftale præciserer artikel 20 i direktiv 2002/22 de oplysninger, som denne »mindst« skal indeholde.
- 50 Det fremgår således af ordlyden af denne artikel 20, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at det i en national lovgivning fastsættes, at abonnementsaftaler om mobiltelefonitjenester – ud over de i direktiv 2002/22 foreskrevne oplysninger – skal indeholde andre oplysninger, såsom den omhandlede type terminaludstyr og den godkendelse, som den er omfattet af. Det følger ligeledes heraf, at disse supplerende oplysninger ikke udgør en hindring for den frie bevægelighed for det omhandlede udstyr i strid med artikel 8 i direktiv 1999/5.
- 51 Følgelig skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 20 i direktiv 2002/22 og artikel 8 i direktiv 1999/5 skal fortolkes således, at de – med henblik på pålæggelsen af et gebyr såsom SBG – ikke er til hinder for, at en abonnementsaftale om en mobiltelefonitjeneste, som i øvrigt skal præcisere den pågældende type terminalapparat og den godkendelse, som den er omfattet af, sidestilles med en generel tilladelse eller en radiolicens.

Det tredje spørgsmål

- 52 Med sit tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten, således som den fremgår af direktiv 1999/5, netværksdirektiverne og artikel 20 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), skal fortolkes således, at den er til hinder for forskellig behandling af brugere af terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation, alt efter om de indgår en abonnementsaftale om mobiltelefonitjenester eller køber disse tjenester i form af forudbetalte og eventuelt genopladelige kort, og hvorefter alene de førstnævnte brugere er undergivet en lovgivning som den, der indfører SBG.

- 53 Det skal i den anledning påpeges, at chartrets artikel 20 bestemmer, at alle mennesker er lige for loven. I medfør af chartrets artikel 51 retter dets bestemmelser sig dog kun til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten. Eftersom netværksdirektiverne og direktiv 1999/5, således som det fremgår af besvarelsen af det første og det fjerde spørgsmål, ikke regulerer pålæggelsen af et gebyr som det i hovedsagerne omhandlede, og det ikke fremgår af de for Domstolen forelagte sagsakter, at den nævnte lovgivning gennemfører EU-retten, skal denne bestemmelse imidlertid ikke i det foreliggende tilfælde anvendes på en sådan lovgivning.
- 54 For så vidt som dette spørgsmål vedrører det forhold, at en regel om en tilladelse fra forvaltningen udelukkende finder anvendelse på abonnenter på en mobiltelefonitjeneste, skal det desuden bemærkes, at der, som det fremgår af nærværende doms præmis 38, i praksis tilsyneladende ikke kræves noget indgreb fra forvaltningen, idet abonnementsaftalen i sig selv gælder som tilladelse.
- 55 Det følger heraf, at det tredje spørgsmål skal besvares med, at EU-retten, således som den fremgår af direktiv 1999/5, netværksdirektiverne og chartrets artikel 20, skal fortolkes således, at den i et tilfælde som det i hovedsagerne foreliggende ikke er til hinder for en forskellig behandling af brugere af terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation, alt efter om de indgår en abonnementsaftale om mobiltelefonitjenester eller køber disse tjenester i form af forudbetalte og eventuelt genopladelige kort, og hvorefter alene de førstnævnte brugere er undergivet en national lovgivning som den, der indfører SBG.

Sagens omkostninger

- 56 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

1) Følgende direktiver:

- **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/5/EF af 9. marts 1999 om radio- og teleterminaludstyr samt gensidig anerkendelse af udstyrets overensstemmelse, særligt dette direktivs artikel 8**
- **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/19/EF af 7. marts 2002 om adgang til og samtrafik mellem elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter (adgangsdirektivet)**
- **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/140/EF af 25. november 2009**
- **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) og**
- **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligt-direktivet), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/136/EF af 25. november 2009**

skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en national lovgivning om pålæggelse af et gebyr såsom det statslige bevillingsgebyr, hvorefter brugen af terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation, inden for rammerne af en abonnementsaftale, er underlagt en generel tilladelse eller en licens såvel som betalingen af et sådant gebyr, eftersom abonnementsaftalen i sig selv gælder som licens eller generel tilladelse, og der derfor ikke i den forbindelse kræves noget indgreb fra forvaltningens side.

- 2) Artikel 20 i direktiv 2002/22, som ændret ved direktiv 2009/136, og artikel 8 i direktiv 1999/5 skal fortolkes således, at de – med henblik på pålæggelsen af et gebyr såsom det statslige bevillingsgebyr – ikke er til hinder for, at en abonnementsaftale om en mobiltelefonitjeneste, som i øvrigt skal præcisere den pågældende type terminalapparatur og den godkendelse, som den er omfattet af, sidestilles med en generel tilladelse eller en radiolicens.
- 3) EU-retten, således som den fremgår af direktiv 1999/5, 2002/19, 2002/20, som ændret ved direktiv 2009/140, 2002/21 og 2002/22, som ændret ved direktiv 2009/136, samt af artikel 20 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at den i et tilfælde som det i hovedsagerne foreliggende ikke er til hinder for en forskellig behandling af brugere af terminaludstyr til jordbaseret mobil radiokommunikation, alt efter om de indgår en abonnementsaftale om mobiltelefonitjenester eller køber disse tjenester i form af forudbetalte og eventuelt genopladelige kort, og hvorefter alene de førstnævnte brugere er undergivet en national lovgivning som dén, der indfører det statslige bevillingsgebyr.

Underskrifter